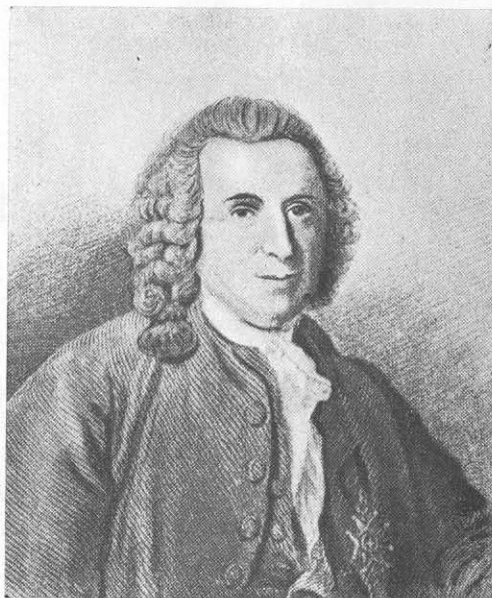

Biografies

LES vides d'homes eminents que es consagraren a la Ciència i es destacaren en el seu treball fins a l'extrem de passar a la posteritat, se'ns mostren plenes d'ensenyances la divulgació de les quals es fa cada dia més necessària davant la crisi de l'altruisme que caracteritza la nostra època. D'altra banda, la gran majoria d'investigadors no tenen altra recompensa al seu sacrifici si no és la gratitud de les generacions que s'aprofiten de la seva tasca. Es per això que ens hem imposat el deure de publicar als nostres ARXIUS aquesta secció que iniciem avui amb les vides d'Entomòlegs benemèrits començant per la de Linné, ja que, si bé fou més aviat botànic que no pas entomòleg, dóna en canvi el seu nom gloriós a una quantitat d'Insectes superior a tota comparació.

Tothom sap que a seguit dels noms genèric i específic que es donen des de Linné als éssers vius, hi va una o més lletres que designen breument el nom del naturalista que per primera vegada els descriu; així llegim: *Apis mellifica*, L.; *Apanteles glomeratus*, L.; *Icerya purchasi*, Mask.; *Rodolia cardinalis*, Muls., etc. Ara bé; que la lletra L es refereix a Linné ho sap tothom, el que ja no és tan freqüent és de saber que Mask. significa William Miles Maskell, i Muls, Etienne Mulsant, i de conèixer la tasca d'aitals autors. Presentar al lector benèvol aquests homes dignes d'ésser recordats per nosaltres i desconeguts sovint àdhuc pels mateixos entomòlegs, serà la primera obra que complirà aquesta secció per la qual voldríem fer desfilar successivament tots els abnegats obrers de la Ciència, de tasca fosca i ignorada, que han cimentat amb el seu esforç generós el gran edifici de la Civilització.

Carl von Linné

CARL LINNÉ, conegut igualment per Carolus Linnaeus—nom que ell mateix adoptà, seguint el costum arrelat en la seva època de llatinitzar els cognoms, per bé que el canvià pel que encapçala aquestes línies en ésser-li concedit un títol nobiliari—, nasqué a Roeshult, Suècia, en el Smaland, districte de Cronoberg, a la frontera de l'antiga Scaria, el dia 23 de maig del 1707, i morí a Suècia mateix, prop d'Upsala, el dia 10 de gener del 1778.

Quan complí els deu anys, començà els seus estudis a l'Escola elemental de Wexig, on el prepararen per ingressar al Gimnàs de la ciutat d'on fou alumne durant cinc anys.

Desitjant el seu pare, Nicolau Linné, assabentar-se dels progressos que el seu fill feia en els estudis, es traslladà a Wexig l'any 1727 on li digueren que com que el seu fill no tenia cap disposició per a estudiar valia més de donar-li un ofici; dolorosament impressionat per aquesta nova, consultà el cas amb el seu bon amic, el Dr. Rothmann, metge d'aquella població, qui opinà contràriament del que li havien dit, que el seu fill era el millor d'entre els seus companys, i li aconsellava de fer-li abandonar els estudis eclesiàstics i de dedicar-lo a la medicina i se li oferí àdhuc per tenir-lo durant un any a casa seva per tal de fer possible l'ingrés del seu fill a la Universitat de Lund. Així fou decidit i realitzat. Però, en ésser demanada la certificació

d'estudis de Linné (testimonium academicum) a Nicolau Krok, Rector del Gimnàs de Wexig, aquest lliurà el certificat següent, el qual considerem que val la pena de reproduir :

«Els estudiants—diu Nicolau Krok—podem comparar-los a una plantada d'arbres. Entre els deixebles en trobem sovint alguns que, malgrat tot i la cura que dediquem al seu conreu, resten completament salvatges, però que si més endavant els transplantem varia llur constitució i donen sovint fruits saborosos. Arrapant-nos únicament amb aquesta esperança enviem aquest jove—Linné—a l'Acadèmia, on possiblement els aires nous afavoriran el seu desenvolupament.»

El Dr. Rothmann, a qui amb tota seguretat es deu que no fracqués l'educació del colós dels naturalistes, no trobà encertada la preparació que li donaven a Lund i li aconsellà de traslladar-se a Upsala. Els pares de Linné li lliuraren un centenar d'escuts, però li advertiren que més endavant no els fóra possible d'ajudar-lo més. Esgotats ràpidament els seus cabals, Linné patí els rigors de la misèria i qui sap si s'hauria vist obligat a abandonar la carrera si el seu destí no li hagués fet conèixer incidentalment el teòleg Olaus Cèlsius, qui preparava un treball referent a les «Plantes citades a la Bíblia». Cèlsius, meravellat dels coneixements de Linné, el prengué com a col·laborador i li donà estada a casa seva. Aquesta protecció durà poc temps, puix que de seguida Linné començà a guanyar-se la vida donant classes particulars.

Fins en aquest punt Linné conreava exclusivament la Botànica, que fou sempre la seva ciència predilecta; no obstant això, un seu amic, el gran Ictiòleg Artedi, l'animà a estudiar Entomologia i en aquesta ciència féu una tasca admirable, bona part de la qual encara subsisteix. A ell som deutors de la nomenclatura binomial que permeté les modernes classificacions dels insectes; dividí també els Hexàpods en set Ordres que amb poques variacions encara admetem; descriví i donà nom exacte a la immensa majoria d'insectes importants i establí la fita cronològica de la nomenclatura actual, ja que han estat anul·lats els noms anteriors a ell. L'amistat de Linné i Artedi fou trencada tan sols per la mort en accident del segon en 1735; tres anys més tard, honorant la memòria del seu amic, Linné publicava el Tractat d'Ictiologia redactat segons el manuscrit que deixà Artedi.

S'escolava l'any 1727 quan el nostre biografiat conegué Rudbeck, Professor de Botànica a la Universitat d'Upsala, el qual admirat dels coneixements excepcionals de Linné el nomenà tot seguit ajudant seu; el nomenament d'un Professor massa jove caigué tan malament entre

els membres universitaris restants que, gelosos de la seva glòria, intrigaren contra d'ell fins que aconseguiren treure-l'en; en aquesta campanya es distingí Rosen, qui defensava la impossibilitat de pertànyer a la Universitat d'Upsala el qui no era prèviament Membre de l'Acadèmia.

Destituït del lloc que més illusió li havia fet sempre, Linné no fou abandonat pel seu amic Rudbeck qui, per tal d'animar-lo en aquesta hora trista de la vida, li encarregà d'explorar Lapònia i Noruega, vers on partí el 13 de maig del 1732, tot sol i a peu, amb una subvenció de 112 escuts i per tot bagatge 2 camises i el vestit que duia posat. En retornar de Lapònia, on estigué a punt de morir, abandonà la seva Pàtria i marxà a Holanda per tal de conquerir el diploma de metge, la qual cosa logrà a la petita Universitat de Horderwyk presentant com a tesi un treball intítulat «De nova hypothesi februm intermitentium», en el qual estudiava una de les malalties que l'havia de portar al sepulcre.

Durant la seva estada a Holanda conegué Gronovius, il·lustre metge de Leyden, qui edità pel seu compte l'obra magna linneana «Systema naturae», la primera edició de la qual aparegué quan el seu autor tenia 28 anys. En aquesta obra s'estableixen els Ordres, gèneres i espècies d'Insectes (1735).

A Leyden mateix féu amistat amb el ric banquer Clifford, gran afeccionat a la Botànica, qui fou un veritable mecenas per al naturalista suec; el féu viure a casa seva i li oferí la cura del seu jardí. Subvencionat per Clifford emprengué un viatge a Anglaterra on tingué ocasió de tractar els més eminents botànics de l'època, algun dels quals va ésser ben poc cordial amb ell.

Després de 3 anys de residir a Holanda, sota pretext que aquell clima no era bo per a un suec i mogut tal vegada per l'enyorança de la seva Pàtria i de la seva Universitat estimadíssima, decidí tornar a Suècia, empresa que combateren insistentment els seus amics Gronovius, Van Switen, Lawson, Lieberkühn i Kramer, fins aconseguir de retenir-lo una temporada entre ells. Un dia però, s'assabentà que li volien prendre la seva promesa, filla de Moroeus, resident a Fahlum, i decidí volar al seu costat, la qual cosa, però, no pogué realitzar de moment per haver caigut malalt d'una greu infecció que posà en perill la seva vida i de la qual el tregueren els eminents metges i amics seus Van Switen i Boerhaave. Un cop restablert marxà cap a París, on conegué els germans Jussieu, que l'acolliren molt coralment i tot seguit tornà a Suècia portat més pel seu cor que per la seva conveniència.

Establert com a metge a Estocolm, d'antuvi no tingué ni de molt la merescuda acollença que li era deguda pels seus compatriotes i potser hauria fracassat novament sense l'ajut del comte de Tessin, personatge influent que el féu nomenar Professor amb sou i metge naval. A l'últim, però, Linné s'imposà com a metge, puix que logrà visitar més que cap dels seus companys. Quan la visita li reportà l'ingrés anual de la respectable quantitat de 9.000 escuts, considerant-se en situació de mantenir dignament una família, anà a Fahlum, on es casà el 26 de juny del 1739 amb la ja esmentada filla del ric Moroeus, amb qui estava promès feia 5 anys.

La brillant posició assolida finalment a Estocolm, no logrà mai de fer-li oblidar la Universitat d'Upsala que tan injustament l'havia tractat, i, per últim, en complir els 34 anys tingué la joia d'ésser-hi admès com a Professor. L'ideal de la seva gloriosa existència havia reeixit.

Com a Professor a Upsala, publicà la «Fauna Sueca», la primera edició de la qual aparegué en 1746 i una segona en 1761. Publicà també edicions successives del «Systema naturae», la dècima de les quals publicada en 1758 (vol. I, pàg. 823) i 1759 (vol. II, pàg. 824-1384) serveix com a punt de referència en la nomenclatura dels Insectes, puix que tingué la virtut d'anullar els noms donats anteriorment.

En 1754 el rei d'Espanya l'invità a anar a Madrid com a Professor i li oferí un sou de 2.000 piastres, cartes de noblesa i el lliure exercici de la seva religió; suec de tot cor, Linné refusà aquestes proposicions afalagadores, decidit com estava a no moure's d'Upsala.

Atacat d'una pleuresia gravíssima, fou assistit pel seu antic enemic Rosen, aquell qui li havia fet perdre la Universitat quan començava la seva carrera; en aquesta trista avinentesa oblidaren passades misèries i es feren amics.

El magisteri de Linné a Upsala durà fins el 1774, data en la qual fou atacat per una hemiplexia que el deixà invàlid; en 1776 demanà el retir, però li fou refusat; agreujat el seu estat pel paludisme, visqué precàriament i perdudes les facultats mentals fins que aquella preclara existència s'extingí el 10 de gener del 1778.

El Museu format per Linné, així com els seus manuscrits i biblioteca, installats al seu castell de Hanmarby, prop d'Upsala, restaren en mans de la família fins a la mort del seu fill Carles, esdevinguda en 1783; com que aquest s'havia mantingut solter, les colleccions passaren a la seva mare i germanes, les quals, amb por que el govern suec les obligués a vendre-les a baix preu, les oferiren al físic anglès Sir

Joseph Banks per 1.000 guinees. Banks proposà la compra al seu amic Smith, qui les adquirí per 900 guinees. No falta qui diu que les col·leccions sortiren de Suècia en un embarcament clandestí; si hem de creure el comprador, el material hauria romàs a la duana d'Estocolm des del 4 d'agost del 1784 fins a la fi de setembre del mateix any i que no es féu la més mínima gestió per tal de dificultar l'emigració d'aital tresor.

Quan l'Emperadriu Caterina de Rússia gestionà l'adquisició de les col·leccions al preu que calgués, aquestes ja arribaven a poder de Smith, qui les recollia a Londres el mes d'octubre.

Contingudes en 26 capsos grans, formaven aquestes col·leccions: 3.000 insectes; 1.800 molluscs; 2.400 minerals; 19.000 plantes i 2.000 volums d'obres i manuscrits.

Smith conservà durant tota la seva vida aquest material com qui serva un tresor; quan morí fou adquirit per la Linnean Society de Londres per 78.000 francs.

Cal només fullejar un llibre qualsevol d'Entomologia per fer-se càrrec del nombre aclaparador d'insectes pertanyents a tots els ordres que porten les glorioses inicials de Linné: heus ací una petita mostra:

Forficula auricularia, L.
 Gastrophilus haemorrhoidalis, L.
 Phthirus pubis, L.
 Pulvinaria vitis, L.
 Crioceris asparagui, L.
 Musca domestica, L.
 Pulex irritans, L.
 Bombyx mori, L.
 Apanteles glomeratus, L.
 Pteromalus puparum, L.
 Trichodectes bovis, L.
 Aphis rumicis, L.
 Cimex lectularius, L.
 Culex pipiens, L.
 Oestrus Ovis, L.
 Estomoxys calcitrans, L.
 Pieris rapae, L.
 Apis mellifica, L.

I tants d'altres que farien interminable aquest treball.